

राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति
प्रशासन सेवा, विविध समूह अन्तर्गत सहायक पाँचौं तहको पुस्तकालय सहायक पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण: - लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्याxअङ्क	समय
प्रथम	संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय		१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	८ प्रश्न X ५ अङ्क ६ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

२. द्वितीय चरण : -अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।
- प्रशासन सेवा अन्तर्गत सहायक पाँचौं तहको पुस्तकालय सहायक पदको प्रथम र द्वितीयपत्रको विषयवस्तु एउटै हुनेछ । तर लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यमभाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
- परीक्षामा परीक्षार्थीले मोबाइल वा यस्तै प्रकारका विद्युतीय उपकरण परीक्षा हलमा लैजान पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०७९/१२/१६

प्रथम र द्वितीय पत्र :- संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी

भाग (अ) – सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क)

१. पुस्तकालय विज्ञानको भूमिका
 - १.१ पुस्तकालय विज्ञानको उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
 - १.२ ज्ञानको वर्गीकरण (Knowledge classification)
 - १.३ पुस्तकालय विज्ञानको प्रमुख पाँच सिद्धान्तहरू
 - १.४ पुस्तकालय संचालनको कार्य प्रणाली
२. नेपालमा पुस्तकालयको स्थिति
 - २.१ नेपालमा पुस्तकालयको इतिहास
 - २.२ नेपालमा पुस्तकालयको स्वरूप र विकास
 - २.३ नेपालका महत्वपूर्ण पुस्तकालयहरू
 - २.४ नेपालका शिक्षा विकासमा पुस्तकालयको योगदान
 - २.५ अनुसन्धानको लागि पुस्तकालयको महत्व
३. पुस्तकालयमा पुस्तक प्राप्ति (Acquisition) सम्बन्धी जानकारी
 - ३.१ पुस्तक छनौट एवं खरीद गर्ने तरिका
 - ३.२ पुस्तक दर्ता सम्बन्धी ज्ञान
 - ३.३ पुस्तक प्राप्ति तथा भुक्तानी सम्बन्धी ज्ञान
४. पुस्तकालयमा पुस्तक लेनदेन (Circulation) तथा ग्रन्थसूचीय (Bibliographic) सेवा
 - ४.१ पुस्तक लेनदेन गर्ने विधिहरू
 - ४.२ ग्रन्थसूची (Bibliography) का प्रकारहरू
 - ४.३ नेपाल राष्ट्रिय वाङ्मयसूची सम्पादन तथा प्रकाशन सम्बन्धी ज्ञान
५. पुस्तकालय संगठन तथा व्यवस्थापन
 - ५.१ पुस्तकालय भवनको रूपरेखा (layout)
 - ५.२ पुस्तकालय कर्मचारी व्यवस्था र प्रशिक्षण
 - ५.३ पुस्तकालय बजेट
 - ५.४ पुस्तकालयको भौतिक साधन र अन्य उपकरणहरू
 - ५.५ नेपाल पुस्तकालय संघ र अन्य पुस्तकालय/सूचना केन्द्रसंगको सम्बन्ध

खण्ड (ख)

६. वर्गीकरण प्रणाली (Classification System)
 - ६.१ वर्गीकरणको परिभाषा, सिद्धान्त, उद्देश्य, आवश्यकता र कार्यहरू
 - ६.२ विभिन्न प्रकारका प्रणालीहरू मध्ये DDC (Dewey Decimal Classification) र CC (Colon Classification) सम्बन्धी जानकारी

राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति
प्रशासन सेवा, विविध समूह अन्तर्गत सहायक पाँचौं तहको पुस्तकालय सहायक पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

७. सूचीकरण प्रणाली (Cataloguing System)

- ७.१ सूचीकरणको परिभाषा, उद्देश्य र आवश्यकता
७.२ सूचीकरणको भौतिक स्वरूप
७.३ AACR/2 (Anglo American Cataloguing Rules/2) का विशेषताहरू र सो अनुरूप गरिने कार्यहरू

८. सन्दर्भ सेवा (Reference service)

- ८.१ सन्दर्भ सेवाको महत्व र आवश्यक सामग्रीहरू
८.२ सन्दर्भ सेवाको प्रकार
८.३ सन्दर्भ सामग्रीको छनौट प्रक्रिया

९. पुस्तकहरूको संभार एवं संरक्षण विधि

- ९.१ पुस्तकको सुरक्षाका उपायहरू
९.२ जिल्दबन्दी (Binding) को उद्देश्य र आवश्यकता
९.३ जिल्दबन्दीको प्रकार

१०. पत्रपत्रिका व्यवस्थापन (Periodicals Management)

- १०.१ पत्रपत्रिकाको छनौट प्रक्रिया र संकलन व्यवस्था
१०.२ पत्रपत्रिकाको महत्व

११. पुस्तकालयमा कम्प्यूटरको प्रयोग

- ११.१ पुस्तकालयमा कम्प्यूटर प्रयोग सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक ज्ञान
११.२ श्रव्य दृश्य सामग्रीहरूको संकलन र प्रयोग

भाग (आ) – संस्थागत ज्ञान

खण्ड (ग)

१२. संस्थागत ज्ञान

- १२.१ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाको उद्देश्य, संस्थागत संरचना, सरोकारवाला निकायहरू तथा प्रयोगशालाबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू, अनुसन्धान र विकास
१२.२ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाका आम्दानीका स्रोतहरू, जनशक्तिको उपलब्धता र चुनौतीहरू
१२.३ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति (गठन) आदेश, २०५२
१२.४ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति कार्य संचालन नियमावली, २०६५
१२.५ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति कर्मचारी सेवाशर्त नियमावली, २०६५
१२.६ अदालतहरू, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, लोक सेवा आयोग, सुरक्षा निकायहरू, वन, गृह, अर्थ, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, बैंक तथा अस्पताल आदिसंग प्रयोगशालाको सम्बन्ध र समन्वय
१२.७ राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाको वर्तमान अवस्था र भावी कार्यदिशा
१२.८ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
१२.९ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४

राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला विकास समिति
प्रशासन सेवा, विविध समूह अन्तर्गत सहायक पाँचौं तहको पुस्तकालय सहायक पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथमपत्र (वस्तुगत)					
भाग	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या
(अ)	सेवा सम्बन्धी	(क)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	४०	२० प्रश्न X २ अङ्क = ४०
		(ख)		४०	२० प्रश्न X २ अङ्क = ४०
(आ)	संस्थागत ज्ञान	(ग)		२०	१० प्रश्न X २ अङ्क = २०

वस्तुगत बहुवैकल्पिक (MCQ) प्रश्नहरू

पाठ्यक्रमका इकाई	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
प्रश्न संख्या	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	10

द्वितीयपत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

द्वितीयपत्र (विषयगत)					
भाग	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
(अ)	सेवा सम्बन्धी	(क)	५०	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २०	३ प्रश्न X १० अङ्क = ३०
		(ख)	५०	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २०	३ प्रश्न X १० अङ्क = ३०